

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

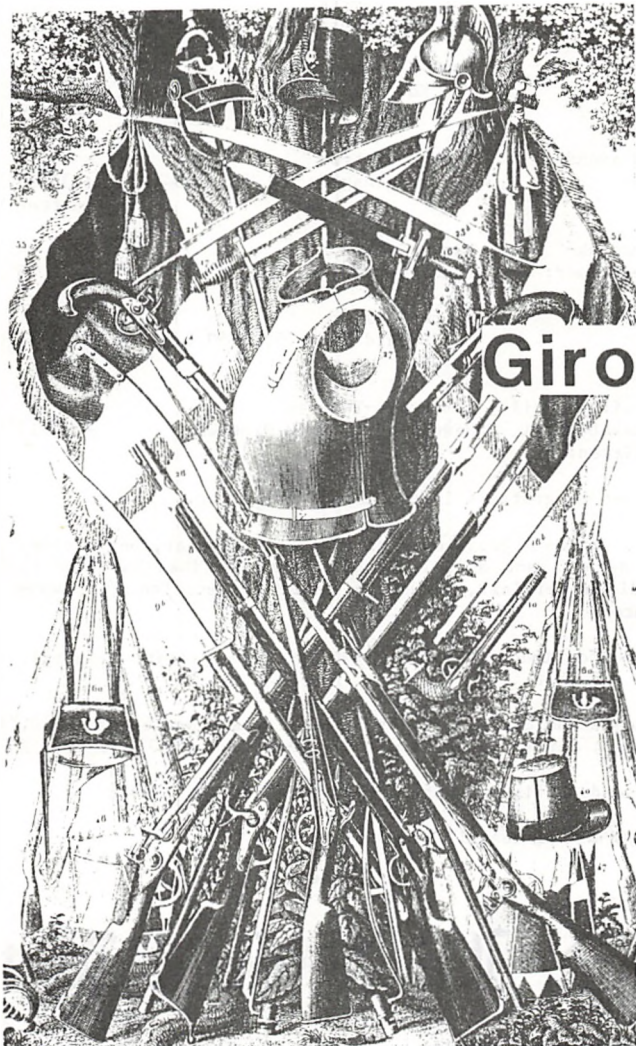
Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Slægt & Staun

1990:4

Girokort

indhæftet midt i blad

ISSN 0107 - 539x

udgives af
SLÆGTSHISTORISK FORENING FOR STORCKØBENHAVN

Formand:	Jørgen Aasberg Mac Donald Alle 15, 2750 Ballerup - 42 97 01 71	
Kasserer:	Lone Wredstrøm St. Kongensgade 89, 2., 1264 K	- 33 32 79 13 (efter kl 18)
Ansvarshavende redaktør:	Lone Wredstrøm St. Kongensgade 89, 2., 1264 K	- 33 32 79 13 (efter kl 18)
Øvrige redak- tionsmedlemmer:	Bjørn Sommer Åboulevarden 14, 2200 N	- 31 35 23 89
	Grethe Aasberg Mac Donald Alle 15, 2750 Ballerup - 42 97 01 71	
Tidbestilling til biblioteksbesøg i Mormonkirken:	A M Krogh-Thomsen Hedebyvej 5, 3650 Ølstykke	- 42 17 92 51

Bladet sendes gratis til foreningens medlemmer.

Bladet udsendes 4 gange om året - sidst i februar, begyndelsen af maj, midt i august samt midt i december. Hvis De ikke har fået bladet omkring disse terminer, bedes De rette henvendelse til Deres lokale postkontor.

Dead-line for indsendelse af artikler er 1. januar, 1. april, 1. juli samt 1. november.

For enkelte numre er prisen kr 10 eller i årsabonnement kr 40 (4 numre pr årgang), der kan indbetales på foreningens girokonto nr 2 20 86 28.

Indlæg sendes til: St. Kongensgade 89, 2., 1264 K

Eftertryk med kildeangivelse tilladt.

God Jul & Godt Nytaar

LÆGDSRULLE FORKORTELSER

A

A.C.	Artilleri Corpset
Afd.	Afdeling
Afgb.	Afgangsbevis
Afg. L.	Afgangs Listen
Afg. T.	Afgået Til
A.P./A Pas	Amtspas
A.R.	Artilleri Regiment
Art.	Artilleri
Art. Batl.	Artilleri Bataljon
Atps.	Amtspas
Aux. C.	Auxiliær Corps

B

B./Bal.	Bataljon
Batt.	Batteri
B.Br.	Borger Brev
Beg.	"Begiært", begæret
Beh.	Behandles
Behl.	Behandling
Bl.	Blå eller Blond. Findes i slesvigske søruller og kun i forbindelse med andre forkortelser, fx Bl.(Blå øjne) Bl. (Blondt hår) Midl. (Middel høj)
Bl.Br. Mand	I de første lægdsruller nævnes der personer med denne vedtegning, og de går ud af rullen. Det er for det meste dem, der er for gamle til at stå i rullen - ca. 35-40 år - men også yngre - omkring 25 år - har denne vedtegning og slettes af rullen
Br. Haar, Bl. Øjne	Brunt hår, blå øjne. Denne betegnelse bruges i slesvigske lægdsruller. Se under Bl.
B.S.	Bornholms Sørulle
B.S.L. som O.A.	Kan betyde "Bør søge Læge som overdrages Amtet". Til tider skrevet: B.s.L.O.A. Anvendt i forbindelse med syge (Hovedrulle for Svendborg Amt, 1821 nr. 86 og flere andre i dette lægd)
Btk./B.T.K.	Batterikusk

C

C.	Compagni/Corps
Can. Resl.	Canselliets Resolution
Cass.	Cassabel
Caut.	Caution eller Cautionist
Caval.	Cavalleriet
Comd:	Commanderet
Comp.	Compagni, kompagni
Com: Serg:	Commander Sergeant
Const	Constabel
C.R.	Cancelliets Resolution
Cst.	Constabel

D

d.t./ D.T.	Dette år
DL	Dronningens Livregiment
d.L.	dette Lægd(s)
DLR	Dronningens Livregiment
Drag. 5 Rgt	Dragon 5. Regiment
Dress: Artill.	Dresseret (uddannet ved) artilleriet
Dri.	Driberg, Carl Aug. Vilh., 1750-1825. Land- og Krigskommissær, fra 1794 Generalkrigskommissær (se Biogr. Leksikon)
Dron.	Dronningens
Dron. L.R.	Dronningens Livregiment

E

Eft.	Efter
Ei m.s.T.	Ej mødt samme Tilstand
E.K. 1	Mandskab til søværnet
E.K. 2	Gardere
E.K. 3	Ryttere og artilleriets trænkonstabler
E.K. 4	Ingeniører, artilleriets konstabler og håndværkere
E.K. 5	Hertil udtages de værnepligtige, som ikke er egnet til nogen af de andre klasser (E.K. 1-2-3-4)
ER.	Ekstra Rulle
Erkl.	Erklæring
erl.	erlagt
E.T.V.	Eedeligt Tings Vidne
Ex: Skolen	Eksercer Skolen
Ext. Sess.	Ekstra Sessionen
Extr	Extra/Ekstra

F

F.B.	Flyttebevis
F.G.	Fod Garder
f.L.	fra Lægd
f.L. 13 No. 17	fra Lægd 13, nr. 17
F.I.R.	Falsterske ell. Fynske Infanteri Regiment
Fl. Bev.	Flytte Bevis
Forl.	Forlover (det samme som kautionist)
F.R.	Fynske Regiment
f.R.	forrige Rulle

Fra 1'del	Vedkommende overflyttet fra Landrullen (1'del) til Sørrullen (2'del)
Fra 2'del	Vedkommende overflyttet fra Sørrullen (2'del) til Landrullen (1'del)
frfl.	fraflyttet
Frstkn.	Forstærkningen
f.S. eller F.S.	Følgeseddel
f.T.	for Tiden
f.T. utjstd.	for Tiden utjensdygtig
Følges:	Følgeseddel

G

Gard.	Garder
G.B.E.S.	Gård Brug Enkes Søn eller Gårdbrugende Enkes Søn
G.H.	Garder Husar
G1. M.S.	Gammel Mands Søn
Gmd.	Gårdmand
Gmds Pas	Gårdmandspas
G.M.P.S.	Gammel Mands Plejesøn
Grdb. Enkes Søn	Gårdbrug Enkes Søn
G.t.F.	Garder til Fods
G.u.	Går ud

H

H. paa	Højre
H.I.R.	Holstenske Infanteri Regiment
Hkorn	Hartkorn
H L R	Holstenske Regiment og Holstenske Lansener Regiment. Kan også betyde: Holstenske Liv Regiment(?)
Hmd.	Husmand
Holst:	Holstenske
Holst. J. Reg.	Holstenske Infanteri Regiment
HR.	Hoved Rulle
H R Dom	Højeste Rets Dom
H.R.R.	Holstenske Rytter Regiment
Hsmd.	Husmand
Htk/Htkr	Hartkorn
Hus: Regt:	Husar Regimentet

I

I F	I Følge
Indf.	Indfordres eller Indfordring
Inf.	Infanteriet eller Infanterist
Inf. Ex. Sk.	Infanteriets Exercer Skole
I.B.	Infanteri Bataljon
I.R.	Interims (midlertidig) Rulle
IR	Infanteri Regiment
I Res.	I Reserven
I St. R.	I Stam Rulle (også regimentets navn)

J

J.C.	Jægerkorpset
J.I.R.2'	2. Jydske Infanteri Regiment
J.I.R.	Jydske Infanteri Regiment
J. Mst.	Justitsministeriet
J.R.2'	2. Jydske Regiment

K

Kass.att.	Kassationsattest
Kbh. Inf. R.	Københavns Infanteri Regiment
Kong: Rgt:/Kong: R:	Kongens Regiment
K.P.R.	Kronprinsens Regiment
Kr:	Kongens (Regiment)
K.R.	Kronens/Kongens Regiment, i nogle tilfælde
	Krigs Reserven
Krg. Res.	Krigs Reserven
Kr.Min.Res (Resol)	Krigsministeriets Resolution
Kron. R.	Kronens Regiment
Kstm.	Kystmilits
Kystml.	Kystmilits

L

Lands.	Landsoldat
Langl. B.	Langelandske Bataljon
L.B.	Linie Bataljon
Ldno.	Lodtrækningsnummer
L.D./L. Drag.	Landdragon
Lds./Ldsd.	Landsoldat
Legit.	Legitimerer
Lett. I.B.	Lette Infanteri Bataljon
L.I.B.	Linie Infanteri Bataljon/Løllandske Infanteri Bataljon/Lette Infanteri Bataljon, afhængig af hvor i landet, forkortelsen er anvendt
Lin. Bat.	Linie Bataljon
L.J.C.	Langelandske (ridende) Jæger Corps
L.M.H.	Lægdmandshjælp
L.R. 1	Liv Regimentet (egentlig Dronningens Livregiment)
L.R. 2	Land Rytter
L. Rytter	Land Rytter
Ls./L.S.	Landsoldat
L.S.K.P.R.	Land Soldat Kron Prinsens Regiment
Ltno.	Lodtrækningsnummer
Lægds Sv.	Lægds Svar

M

M. (og fx) 1823	Maj 1823
M.	Mørkt. Findes i slesvigske søruller og kun i forbindelse med andre forkortelser - se eksempler under B
M. 1	Militærarbejdere ved Søværnet
M. 2	Forplejningskorpsets mandskab
M. 3	Hestepassere og køresvende
M. 4	Øvrige militærarbejdere
Midl.	Middel. Findes i slesvigske søruller og kun i forbindelse med andre forkortelser - se eksempler under B
m.s.T.	I forbindelse med "Ei": mødt samme Tilstand

<u>N</u>	
Nat.	National (soldat)
N.L.R.	Norske Liv Regiment
n.S.	næste Session
<u>O</u>	
o.A.	overdrages Amtet
O.I.R.	Oldenburgske Infanteri Regiment
Oldb. Reg.	Oldenburgske Regiment
Opdaget (og fx 1811)	Betyder, at vedkommende ikke før har stået i lægdsrullen, og at man i 1811 har opdaget ham og indført ham med denne vedtegning
Opl.	Oplysning
Ovcpl./Overc.	Overcomplet
<u>P</u>	
P.C.R.	Prins Christians Regiment
P.F.R.	Prins Frederiks Regiment
P.F.I.R.	Prins Frederiks Infanteri Regiment
Pgfgr.	Pegefinger
Plt. b: Fodder	Platfodet begge Fodder
Plfd.	Plejefader
Plovdr: Hmd.	Plovdrivende Husmand
Pr. att.	Præste attest
Pr. F.R.	Prins Frederiks Regiment
Pr. og Skol. Attest n.S.	Præste- og Skolelærer Attest næste Session
Prot.	Protokol
P.T.	På Tiden
<u>R</u>	
R.	Regiment/Rekrut/Rytter
R. (og fx 20)	Vedkommende var i 1820 til tjeneste ved sit regiment. Er mange gange skrevet med rød farve
Rec.	Recrut/Rekrut
Reg./Regt./Regtet.	Regiment (-et)
Regt. Sk. s.d.	Regimentets Skrivelse samme dato
Res.	Reserve
Resl./Resol:	Resolution
Rgt.	Regiment
Rol.	Rulle
R.R.	Rytter Regiment
Rug. Amt	Rugaards Amt
<u>S</u>	
S.	Soldat/Session
S. 1810	Vedkommende var soldat i 1810
s.d.	samme dato
Ses./Sess.	Session
Siel. R.R.	Sjællandske Rytter Regiment
Siell. Sk.	Sjællandske Skyttekorps
S.i.F.	Soldat i Forstærkningen
S.i. Forst.	Soldat i Forstærkningen
Siæl. Sk.C.	Sjællandske Skytte Corps
S.J. (ell. I.) C.	Sjællandske Jæger Corps
S.J. (ell. I.) R.	Slesvigske/Sjællandske Infanteri Regiment
Sjell.	Sjælland

Skarpsk. C.	Skarpskytte Corps
Skol.	Skolelærer
Skr., efter	efter Skrivelse
Sksk. C.	Skarpskytte Corps
S.L.	Sølimit
S.L.R.	Sjællandske (Rytter) Regiment/Sjællandske Landsener Regiment
Sl. Reg.	Slesvigske (Infanteri) Regiment
S.M.	Samme Mål
S.M.S.	Svag Mands Søn
S.R.R.	Sjællandske Rytter Regiment
Ss.	Session
S.S.J.C.	Stamrulle Sjællandske Jæger Corps
s.T./S.T.	samme Tilstand/Samme Tilstand
st.	stående
st. H./st: Hær	stående Hær
St. R.l	Stadens (Københavns) Rulle
St. R. l/Str., i	i Stam Rullen/stamrullen (ved et regiment)
S.T.t.t.T.	Samme Tilstand tjenlig til Trænkusk
s.u.C.	sættes under Cur
Søll.	Sjællandske
Søev: Comd.	Søvant Commanderet

T

T.D.	Tjenestedygtig
Til 2'del	Vedkommende overflyttet til Sørullen (2'del) fra Landrullen (1'del)
Til 1'del	Vedkommende overflyttet til Landrullen (1'del) fra Sørullen (2'del)
Till.	Tilladelse
T.K.	Træn Kusk
Trk.	Trænkusk/Trækonstabel
Trkdsk.	Trænkusk
t.S.	til Sessionen
T. Sk.	Tinglæst Skøde
Tstd.	Tilstand
tstd.	tjenestedygtig
t.t. Cav.	tjenlig til Cavalleriet
t.t. Cav. Ltrno.	tjenlig til Cavalleriet Lodtrækningsnummer
t.t. Const./Cst.	tjenlig til Constabel
t.t. Inf. (ell. If.)	tjenlig til Infanteriet
Ltrnr.	Lodtrækningsnummer
t.t. M.A. 3 Lodtr.nr.	tjenlig til M.A. 3 (se denne forkortelse) Lodtrækningsnummer
T.t./t.t.Trk./Trkdsk.	Tjenlig til til Trænkusk
T.V.	Tingsvidne

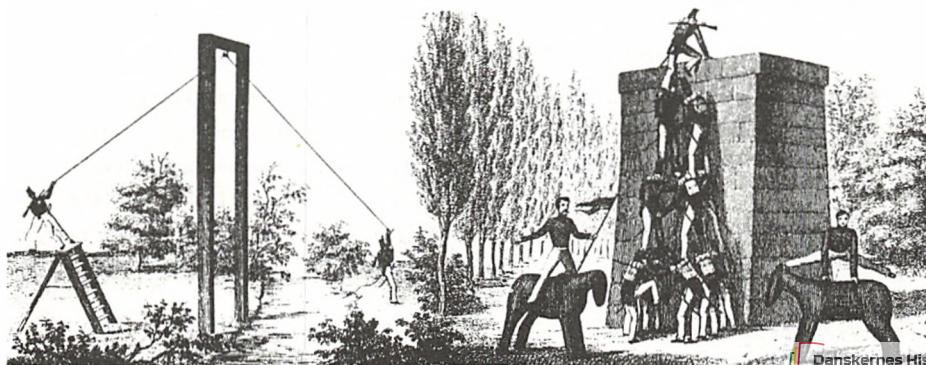
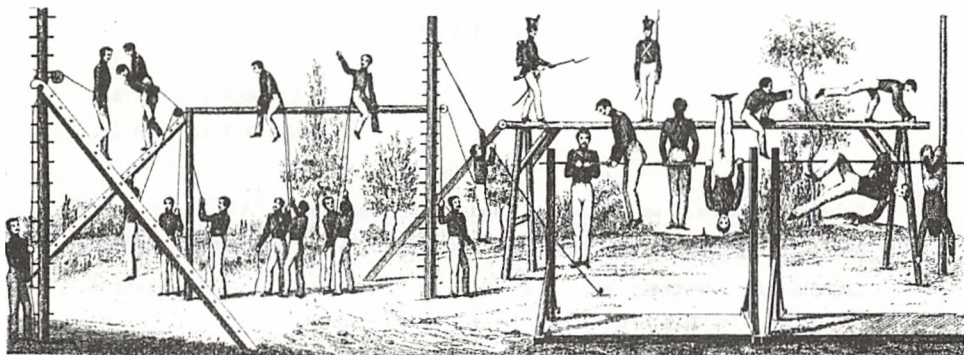

U

Ucf./U. conf.	Ukonfirmeret
Udpas	Udygtighedspas
Udress.	Udresseret (uøvet)
Uds:	Udsættelse
Udsk.	Udskrevet
Udbl.	Udeblivelse
udt.	udtjent
udth. Pas	Udygtighedspas
udt. Sold.	udtjendt Soldat
uh.	uhinderlig
U.R.	Ungdoms Rullen
utingl.	utinglæst
U.t.M.	Uegnet til Militærtjeneste
Uts.	Uegnet/Udygtig/Uduelig til Soldat
Uts. s.s. Trk.	Uegnet til Soldat tjenlig til Trænkusk
Utspas	Utjenstedygtighedspas

V

V. paa	Venstre
V.B.	Vilkårbytning
V. og B.	Vand og Brød
Vpl./Vpls.	Værnepligtsloven

KILDER: Holger Hjelholt i FORTID OG NUTID, bind 11, side 1-24 og Knud Rasmussen i LANDSARKIVET FOR SJÆLLANDS registratur fra 1965 og 1. og 2. udskrivnings' løgdsruller.

VIGTIGSTE LOVE: Stavnsbåndets ophævelse 20. jun. 1788, værnepligtslovene af 12. feb. 1849, 6. mar. 1869 og jun. 1912.

1656 løgder, der hovedsagelig er lig med et kirkesogn med over 200.000 personer i landrullerne og ca. 25.000 i sørullerne.

Nummeret amtsvis 1789-96 (1811) med gl. amtsbetegnelse, og 1796 (1811) - 1869 med ny amtsbetegnelser. Fra 1869 i 6 udskrivningskredse.

VÆRNEPLIGTIGE var til 1848 bondebefolkningens mandkøn. I 1849 loven om almindelig værnepligt, men stadigvæk med enkelte fritagelser. Fra 1912 alle.

Blev optaget og slettet af rullen 1788-1808	0 - 36 år
	1808-1849 0 - 45 år
	1849-1869 15 - 38 år
	1869-1912 17 - 38 år
	1912- 17 - 36 år

Købstadsbeboere, se nærmeste landsogn. Købstæderne får løgdsnr. i 1843. København har selvstændig rulle fra 1833. Bornholm med fra 1862.

LØGDSRULLER (HOVEDRULLER): 1795-1849 hvert 3. år, 1849-1870 hvert 6. år. 1871-, kun en rulle.

TILGANGSRULLER: Fra 1793(92) til i dag hvert år. Fra 1793 (Fyn 1792)- 1825 hvert år sit tilgangsbogstav fra A-L (minus I), derefter hele alfabetet.

OPLYSNINGER: Der gives generelt oplysninger om den værnepligtiges og faderens (moderens) navn, føde- og opholdssted, højde, militær afdeling (regiment), legemlige skavanker, strafeflytninger, afrejseår til udlandet, fritagelses- eller kassationsgrunde, dødsår o.s.v.

SØRULLER: Indtil 1849 føres der UNGDOMSRULLER 0 - 16 år
HOVEDRULLER 16 - 50 år
EKSTRA RULLER 50 - død

Giver bl.a. oplysninger om togter med handelsflåden, skibs og skippers navn, hvor mange togter der er foregået med kongelige skibe, huslig stilling (gift, ugift), hvor mange børn, erhverv os.v.

VANSKELIGSTE PERIODER i løgdsrullernes historie er ca. 1859 - 1870, hvor flyttehenvisningerne er en blanding af den amsvise nummerering og udskrivningskredsenes nummerering.

Gregers Hvidkjær
Landsarkivet for Fyn

Hvor finder vi løgdsrullerne?

Rigsarkivet: Komplet samling, hvoraf dele er filmet og fordelt til landsarkiverne.

Landsarkiverne: Mikrofilm udleveret fra rigsarkivet samt ukomplette samlinger, der findes i amsarkiverne, retsbetjentarkiverne, godsarkiverne samt udskrivningsvæsenets arkiv.

Vigtige årstal:

1788 Stavnsbåndet ophæves	1869 Udvidelse af værnepligt
1788 Delvis værnepligt	1912 Ny lov om værnepligt
1829 Værnepligten udvides	1917 Lov om militærnøgtene
1848 Ekstraordinær udskrivning	1950 Flyvevåbenet selvstændigt værn
1849 Næsten total værnepligt	1952 Ny math-ordning
1861 Sølomitdist. ophæves	1960 Konstabelordningen

Efterlysning

I forbindelse med en genudgivelse af C. F. I. Dalgas, Svendborg amt beskrivelse, 1837, skal jeg hermed eftersøge efterkommere af Carl Frederik Isac Dalgas, 1787-1870, som måtte besidde fotografier, tegninger og malerier af ham eller private papirer fra hans hånd, da der ikke findes noget privatarkiv afleveret til de offentlige arkiver.

Carl Frederik Isac Dalgas, født 13. marts 1787 i Fredericia og død 27. marts 1870 på Aldebertsminde i Højen ved Vejle, står i skyggen af sin nevø Enrico Dalgas i den almindelige bevidsthed, men vil af lokalhistorikere være kendt for sine tre amtsbeskrivelser over Ribe, Vejle og Svendborg amter fra årene 1826-1837.

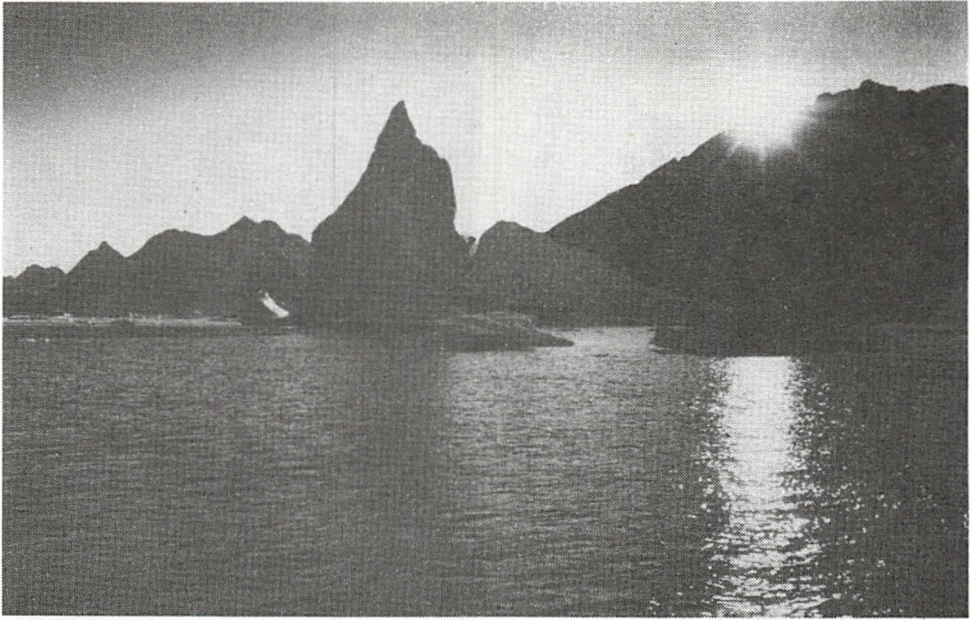
Han er biograferet i Dansk Biografisk Leksikon, men iøvrigt er der kun skrevet om ham i Vejle Amts Årbøger 1936 af Aage Davidsen i forbindelse med, at der blev opsat en mindesten for ham på graven på Højen kirkegård.

I sit slægtsregister fra 1891 nævner Ernesto Dalgas kun, at C. F. I. Dalgas efterlod en talrig efterlægt af bondestand. I Slægtshåndbogen af Hauch Fausbøll nævnes sønnerne Niels Christian Wedersøe Dalgas til Østervig i Vorbaase, født 1819, og teglværksejer Frederik (Fritz) Juel Dalgas til Nysumgård, f. 1823. Endvidere anføres, at en datter af Niels Chr. Wedersøe Dalgas var gift med fabrikant Ebbe Sørensen Højlund, f. 1854, indehaver af trælastforretning og tagpapfabrikker i Venjen og Esbjerg.

I O. Andersens Våbenførende Slægter fra 1946 nævnes en række mulige efterkommere nemlig: Fr. Mette Marie Dalgas, født 1857, Århus. fr. Dagmar Dalgas, født 1890, Vong pr. Brønning, fr. skovrider Marie Magdalene Reck, født 1892, Ruds Vedby, Henrik Dalgas, født 1893, Ilskov pr. Herning og fr. bogtrykker Marie Backhausen, født 1898, Horsens.

Henvendelse til:

Finn Stendal Pedersen
Toften 9, Fraugde
5220 Odense SØ

Det er den grønlandske befolkning i Nordgrønland, i Diskobugten, som nu har fået deres forfædre ind på database. I Sydgrønland er registreringen knapt så tæt. Mange kirkebøger gik tabt med Hans Hedtofts tragiske forlis i 1959.

Grønlandske kirkebøger fortæller historie

Året 1774 er skelsættende i Grønlands historie. Før den tid var kolonisationen mere eller mindre overladt til det private initiativ, men fra 1774 tog Den kongelige Grønlandske Handel hånd i hanke om den administrative del af det koloniale arbejde. Grønland blev delt i et nordligt og sydligt inspektorat – og missionærerne fik mere ordnede forhold at arbejde under. Fra 1774 – men især fra omkring 1800-tallet – blev den kristnede, grønlandske befolkning nøje registreret i kirkebøgerne. Det er den ældste og mest tætte registrering af et etnisk mindretal, man kender til.

I flere år har forskningsbibliotekar, Kirsten Canning, været begravet i de gamle kirkebøger fra Nordgrønland. Optegnelserne fra Sydgrønland er mere spredte, fordi mange kirkebøger gik tabt med det tragiske -Hans Hedtoft--forlis i januar 1959. Missionærerne i Nordgrønland har

Af Torben Jørgensen

I flere år sad forskningsbibliotekar, Kirsten Canning, begravet i gamle, grønlandske kirkebøger. Det er der kommet et enestående materiale ud af. Aldrig før er et etnisk mindretal blevet så tæt registreret.

været så påpasselige med deres optegnelser, at de på visse punkter er bedre end de samtidige europæiske.

– Der er optegnelser over omkring 20.000 personer. I gennemsnit er der typisk fem handlingsforløb, det kan være fødsel, død, giftermål, for hver person. På den måde kan man danne sig et meget præcist bille-

de af befolkningens gæren og laden fra omkring 1800 og så op til 1930, hvor jeg slutter min undersøgelse, siger Kirsten Canning.

Oplysningerne fra kirkebøgerne er nu ved at blive kørt ind på demografiske skemaer hos Dansk Data Arkiv på Odense Universitet, men allerede nu kan man drage nogle ret så overraskende konklusioner.

– Det har været en udbredt opfattelse, at grønlanderne var meget tæt socialt forbundet og har været hjælpsomme og solidariske overfor hinanden. Men det er måske nok lidt af en myte. Undersøgelserne viser, at husstandene er meget små og faktisk falder drastisk fra omkring 1820.

Der er mange barnløse ægtepar, og selv om folk får måske op til seks børn, så breder familierne sig ikke på samme måde som i det samtidige Danmark. Det er en meget høj bør-

Forskningsbiblioteksr Kirsten Canning har brugt flere år på at gennemgå de grønlandske kirkebøger. Hun er nu ansat på det ny-oprettede, Dansk Polarcenter.

Alle informationerne er indlagt på en database af Dansk Data Arkiv ved Odense Universitet. Med den i hånden kan man gå helt ind i den grønlandske husholdning – anno 1850.

skyldes også, at mange simpelthen dør, inden de når at sætte børn i verden. Den befolkningseksplosion, vi ser i 1800-tallets Europa, er der intet spor af. Tværtimod. Til gengæld ser man ofte, at andre familier tager sig af fremmede børn.

Massedåb af hedninge

Med Kirsten Canning's undersøgelse er det faktisk muligt at gå ind i en grønlandsk huastand fra midten af 1800-tallet og meget nøjagtigt beskrive deres livssituation. Her kan man se hvilke ændringer, der sker med befolkningen, når den flytter fra de traditionelle flerfamiliers huse til de mindre huse.

I de tidlige kirkebøger – den tidligste er fra 1765 – finder man mange tilfælde af voksen-dåb. Kampen mellem kristendommen og den oprindelige eskimoiske tro tæller sit tydelige sprog på de guldne sider. Men registreringen bliver tættere og om-

kring 1850 er der ikke mange hedninge tilhøgere. Op til dette tidspunkt finder man mange tilfælde af massedåb, hvor 5-10 voksne – ofte fra samme familie – lader sig døbe samtidig.

Ud af de 20.000 personer har man for over 50 pct.'s vedkommende registreret både fødsel og død. De samtidige tal for Europa er helt nede på 20 pct., så kirkebøgerne repræsenterer et fintmasket net for en befolkning samlet i et begrænset område.

Udover kirkebøgerne har Kirsten Canning på Rigsarkivet sluttet sig til Folketællingslisterne, som for Disko-området i Nordgrønland, findes fra 1834 til 1901. Listerne er underlagt en 80-års 'lav-hedapligt', og derfor har hun ikke kunnet benytte en folketælling fra 1911.

– Når man sidder og arbejder med demografiske og historiske undersøgelser, så er det rent ud sagt en fornøjelse at få sådan et materiale mellem hænderne, siger Jens Wagner fra Dansk Data Arkiv. – Jeg har sjældent set så nøjagtigt og præcist et ma-

teriale. Jens Wagner har lagt hele materialet ind i en database, så man kan trække en masse oplysninger ud – alt efter hvad man har brug for. Dansk Data Arkiv er en offentlig institution, som indaamlser samfundsvidenskabelige undersøgelser, der foreligger på EDB.

De gamle missionærer i Grønland, som Kirsten Canning står på skuldrene af, har gjort et fint registreringsarbejde. Udover de rent kirkelige handlinger har de registreret vedkommendes beskæftigelse, position i huastanden, om det var en inuit (eskimo), en af blandet race eller en europæer. Alle informationerne er nu endt i en database, og når forskerne har endevendt dem, kommer de sikkert til at indgå i en revideret opfattelse af Grønland under kolonitiden.

Film fra udlandet

Den foregående artikel er tidligere bragt i bibliotekernes fagblad B70 1990 nr. 11 siderne 343-344. Vi syntes, at emnet var relevant for foreningens medlemmer, hvorfor den bringes med forfatterens tilladelse.

Ved forskning i Jørnland henledes opmærksomheden på, at også med hensyn til denne landsdel, kan man bestille filmkopier af kirkebøgerne hos mormonerne.

Kontakt A.M. Krogh-Thomsen (telf. 42 17 92 51, bedst midt på dagen) med hensyn til bestilling af film samt besøg på biblioteket i Mormonkirken. Dette kan jo også efter aftale, klares på foredragsdagen.

Lone Wredstrøm

\$

Meddelelse fra kassereren

Bemærk venligst ovenstående skilletegn samt teksten på forsiden: GIROKORT INDHÆFTET.

På midtersiderne vil De finde et girokort til betaling af kontingentet for 1991.

Som vedtaget på generalforsamlingen forblev kontingentet kr. 100 - et hundrede - for enkeltpersoner. Samboende betaler kr. 50. Disse har stemmeret til generalforsamlingen, men husstanden modtager kun 1 eksemplar af "Slægt og Stavn" samt "Hvem Forsker Hvad".

Er man ikke interesseret i at deltage i foreningens arbejde og arrangementer, kan man abonnere på "Slægt og Stavn" for kr. 40. Dette abonnement inkluderer IKKE "Hvem Forsker Hvad".

Husk at man stadig er velkommen til at tage interesserede gæster med til foreningens foredrag. Disse betaler da kr. 15 for en gæstebillet.

SIDSTE FRIST FOR KONTINGENTBETALING ER 1. FEBRUAR 1991.

Lone Wredstrøm

EE

Genealogica

- Litteratur om Frederiksberg.** 4. udgave. Historisk-Topografisk Selskab for Frederiksberg. Kr. 650 (01.7637).
- Sammenslutningen af Lokalararkiver:** SLA's søgesystem. Sammenslutningen af Lokalararkiver. Kr. 150 (02.13).
- Danske Kortsamlinger, en guide.** Dansk Kartografisk Selskab/Det kongelige Bibliotek. Kr. 80 (02.26).
- Landsarkivet for de Sønderjyske Landsdele:** Arkivfilm, mikrofilm i lokaladministrationerne, landsarkivernes vejledning og krav. Bestemmelser for mikrofotografering af bevaringsværdige arkivalier hos den statslige lokalforvaltning og hos kommunerne. Landsarkivet for De Sønderjyske Landsdele. Gratis (02.9).
- Nordisk Arkivkonference:** Arkiv, information, samfund, rapporter til Nordisk Arkivkonference 1989 11.-13. oktober 1989 i Århus. Erhvervsarkivet. Kr. 125 (02.9).
- Møller Nielsen, Peter.**
På opdagelse i fortid og nutid, museer og historiske samlinger i Esbjerg. Esbjerg Hovedbibliotek. Kr. 25 (06.6).
- Fortegnelse over kirkekontorer.** Oktober 1989. Harpøth i Rønde. Kr. 55 (26.2).
- Hansen, Kristian.**
Lørdagsfolket på heden, en dokumentarisk beretning om et kulturmønster i Midtjylland gennem et århundrede. Dansk Bogforlag. Kr. 99 (27.65).
- Federøpiel, Søren.** - i Esbjerg var der større chancer, arbejdsmændenes historie i Esbjerg 1890-1990. EHR-forlaget. Kr. 150 (33.129).
- Fauerholdt Jensen, L. E.:**
Mark sølv: mark penninge - mark korn: mønt, mål og vægt i Danmark 1000-1340. Odense Universitetsforlag. Kr. 170,80 (33.2)
- Dansk toldhistorie.** bind 4: Etaten og traditionerne, 1914-1945. Toldhistorisk Selskab. Kr. 285 (33.86).
- Møller Frederiksen, G.:**
Justitsprotokol for Hillerslev og Hundborg herreder 1688 - Thisted: Knakken - (Tingbogaekstrakter fra Thy). (34.71).
- Møller Frederiksen, G.**
Thisted tingbog 1638. Knakken (34.71).
- Kancelliets brevøger** vedr. Danmark indre forhold, 1647 i uddrag. Rigsarkivet. Kr. 328 (35.21).
- GL 100, skole, stand, forening,** Gymnasieskolernes Lærforening 1990-1990. Gyldendal. Kr. 198 (37.366).
- Løkke, Anne.**
Vildfarende børn, om forsømte og kriminelle børn mellem filantropi og stat 1880-1920. SocPol. Kr. 159 (38.5).

Sørensen, Eskel.

Skik og sæd hos bønderne sidst i 18. og først i det 19. århundrede, de kendte manuskripter af Eskel Sørensen (1771-1835). Landbohistorisk Selskab. Kr. 188 (39.43).

Zeuthen, George.

Dagligdagen år 1808. Faaborg Kulturhistoriske Museer. Kr. 5 (38.43).

Draiby, Ejvind.

Gamle danske milepøle. Miljøministeriet. Kr. 100 (40.2).

Dragsbo, Peter.

Eshjerg bymiljø 1900-1950. Eshjerg Museum. Kr. 75 (46.4).

Andersen, Edvard.

Myter og mennesker, fynske skæbner i fortid og nutid. Dansk Historisk Håndbogsforlag. Kr. 88 (46.4).

Holmlands og Klittens historie. 2. udgave. 2 bind. A. Rasmussens Bogtrykkeri i Ringkøbing. Kr. 100 (46.4).

Korsør, strejftog gennem byens historie. Til Paul J. Bell på halv-fjerdårsdagen den 28.06.1990. Buchhardt Offset i Korsør. Kr. 122 (46.4).

Hvad man ser fra toget - Nordbanen. Helsingør Jernbaneklub. Kr. 30 (46.4).

Bolch Andersen, K. G.

Nykøbing Mors i tekst og billeder 1800-1940. Morsø Lokalhistoriske forlag. Kr. 288 (46.4).

Knudsen, Ann Vibeke.

Erichsens gård i Rønne. Bornholms Museum. Kr. 70 (46.4).

Fra Taarbæk og Dyrehaven. Historisk-topografisk Selskab for Lyngby-Taarbæk kommune. Kr. 98 (46.4).

Steenstrup, Norman V.

Tårs sogn i Musse herred, Lolland. Guldborgland. (46.4).

Lindberg Nielsen, Carl.

Varde Bys historie, register. Varde Lokalhistoriske Arkiv. Kr. 50 (46.4).

Aalborgs historie. Bind 3: Aalborg fra politisk skandale mod økonomisk katastrofe 1860 til 1914. Aalborg kommune. Kr. 210 (46.4).

Dit Århus, festskrift til Gunnar Rasmussen den 15. februar 1990. Købstadsmuseet "Den gamle By". Kr. 250 (46.4).

Madsen, Kresten.

Spedalskhed og Sct. Jørgenagård. 2. udgave. Næstved Museum. Kr. 20 (61.612).

Befæstningsanlæg i Danmark 1858-1945, en statusrapport. Miljøministeriet. Kr. 150 (62.65).

Hofman (Bang), Jacob Aall.

Odenæ amt beskrevet 1843 bind 1. Bidrag til Kundskab om de danske Provindsers nærværende Tilstand i økonomisk Henseende 16. Stykke. Historisk Samfund for Fyns Stift. Kr. 226 (63.094).

Stendal Pedersen, Finn.

Den ulige frihed, studier i myten om stavnsbåndsløsningens betydning. Odense Universitetsforlag. Kr. 138 (63.093).

Børgesen, Inger-Marie.

Vi startede med en ko og en kat! Nybyggere på heden i 1900-årene. Ribe Amts Museumråd. Kr. 50 (63.16).

Høgsted, Arne.

Vægte og lodder, Toldmuseets udstilling "En balanceakt". Toldmuseet. Kr. 25 (65.7).

Thinggaard, Kim.

Birkerød Bus Compagni med forhistorien om Birkerødbussen og rutebilen til Ebberødgård. Sporvejshistorisk Selskab. Kr. 97 (65.82).

Kastrup Glasværk. Illustreret Katalog fra Aktieselskaberne Kastrup Glasværk og De forenede Glasværker, fabrikker i Aarhus, Kastrup, Odense, Hellerup, Frederiksberg. Aalborg Historisk Museum. Kr. 100 (66.21).

Zeuthen, George.

Vandmøller. Faaborg Kulturhistoriske Museer. Kr. 4 (66.81).

Andersen, Erik.

Uldsejl i 1000 år. Vikingskibshallen. Kr. 65 (67.71).

Johansson, Ib.

Korsør gamle by, registrant. Planstyrelsen. Kr. 250 (71.64).

Riis Jørgensen, Jens.

Huse i Sandvig gennem 200 år. Bornholms Museum. Kr. 200 (71.64).

Huse i Aakirkeby, fra bindingsværk til bedre byggeskik, registrant. Planstyrelsen. Kr. 200 (71.64).

Ferreira, Alvaro.

Nakskov, bevaringsværdier i byer og bygninger 1990. Planstyrelsen. Kr. 250 (71.9564).

Boye Jensen, Kurt.

Roskilde, bevaringsværdier i byer og bygninger 1990. Planstyrelsen. Kr. 300 (71.9564).

P. Ipsens Enke, en keramisk fabrik gennem 100 år. Nikolaj Kr. 75 (76.238).

Slægter, skjolde, steder, festskrift til Knud Prange 6. juni 1990. Odense Universitetsforlag. Kr. 260 (90.4).

!!!FINDES OGSÅ I FORENINGENS BIBLIOTEK!!!

Danmarks riges breve. 1. række 7. bind: 1238-1249. C. A. Reitzel. Kr. 240 (96.18).

Zeuthen, George.

Napoleonskrigene. Faaborg Kulturhistoriske Museer. Kr. 6 (96.3).

Andersen, Jens.

Oplevelser fra krigen 1864. Hobro Offset og Bogtrykkeri. Kr. 25 (96.6).

Boel, Jens.

Selvtænkeren, agitatorens Peder Hansen, Lyngby. Landbohistoriske Selskab. Kr. 148 (99.4).

Holtse, Lisbet.

En fynsk hjulmagers dagbog, 1813-1833, analyse og tekst. Landbohistorisk Selskab. Kr. 188 (99.4).

Aarre, Niels Nissen.

Rundt Kap Horn 1887, en Sønderhoskippers beretning. Cervus. Kr. 128 (99.4).

» *Jeg arbejder med...* «

Et medlem af foreningen "Slægts- og lokalhistorisk Forening for Nørre, Sønder- og Mols Herreder", Hermann Johnsen, Galten, har udarbejdet et EDB-udskrevet alfabetisk personregister over Katholm Gods skifteprotokoller 1708-1799 og 1799-1850 med henvisning til sidenummerne i protokollen.

Dette personregister vil Hermann Johnsen stille til rådighed for slægtsforskere, der søger efter deres slægt under Katholm gods.

Kopi af personregisteret udleveres ved henvendelse til:

Hermann Johnsen, Røddikevej 51, 8464 Galten, tlf. 86 94 44 94.

Når man har fundet de personer, man søger, så er Hermann Johnsen også i besiddelse af EDB-udskrevne skifter, som derefter kan erhverves.

Indholdsfortegnelse

Lægdsrulleforkortelser. Ved Gregers Hvidkjær.....s.	2
Efterlysning. Ved Finn Stendal Pedersen.....s.	11
Grønlandske kirkebøger fortæller historie. Ved Torben Jørgensen.....s.	12
Film fra udlandet, meddelelser.Ved I. Wredstrøm...s.	14
Genealogica. Ved Lone Wredstrøm.....s.	15
"Jeg arbejder med..".....s.	18

Indhæftet midt i bladet findes oversigten over forårets foredrag.
Ligeledes er indhæftet girokort til kontingentbetaling
(se yderligere side 14)

0.

For Dles Søskende og Moppe
En Springgaas viser, den kan hoppe.